

כיל שוקלת להקים מפעל מתחרה בחיפה כימיקלים

החברה בוחנת השקעה של 150 מיליון דולר במפעל לייצור חנקת אשלגן. המפעל, שתפוקתו המתוכננת 200 אלף טונה בשנה, יתחרה בחיפה כימיקלים על שוק של מיליארד דולר בשנה

07:19 22.03.2015 מאת: **יורם גביון**

העימות המשפטי המתמשך בין חברת כיל, שבשליטת עידן עופר, לחברת חיפה כימיקלים, שבשליטת משפחת טראמפ, עשוי להפוך בעתיד הלא רחוק לתחרות ישירה בשוק העיקרי של חיפה כימיקלים: ייצור הדשן חנקת אשלגן. הדו"חות הכספיים המלאים שפירסמה כיל בסוף השבוע החולף מגלים שהחברה בוחנת את הקמתו של מפעל לייצור חנקת אשלגן, שכושר הייצור שלו הוא 200 אלף טונה בשנה, כדי לאפשר לה להגדיל את ייצור הדשנים המסיסים והחומצה הזרחתית באיכות מזון, ולהגדיל את סל המוצרים שהיא מספקת ללקוחותיה.

ההשקעה בהקמת המפעל המתוכנן נאמדת, לפי הערכות בענף, ב-130–150 מיליון דולר. כיל תקים בשלב ראשון מתקן פיילוט באתר של חברת המחקר והפיתוח שלה (תמ"י) במפרץ חיפה. אם תתקבל החלטה חיובית, תתחרה כיל על שוק חנקת אשלגן, שנאמד ב-1.1 מיליון טונה בשנה. זה אינו כולל את סין, שהצריכה של חנקת אשלגן בה היא 350–400 אלף טונה בשנה, בעיקר לגידולי טבק. מחיר טונה של חנקת אשלגן הוא 850–1,100 דולר במונחי CIF (כולל הוצאות הובלה וביטוח) — כך שהשוק העולמי למוצר, לא כולל סין, הוא כמיליארד דולר בשנה.

שוק חנקת אשלגן נשלט בידי חברת SQM מצ'ילה (48%) וחיפה כימיקלים (33%) בתחום היישומים החקלאיים, ובידי (28% SQM) וחיפה כימיקלים (23%) ביישומים התעשייתיים. מתחרים נוספים כוללים את Yara הנורווגית ו-Compo הגרמנית. הקמת מפעל לייצור חנקת אשלגן היא חלק מאסטרטגיית צעד אחד קדימה, שהוכרזה על ידי כיל באוגוסט 2013, שנה לאחר כניסתו של סטפן בורגס לתפקיד מנכ"ל החברה. אחת ממטרותיה של האסטרטגיה היא להעמיק את מעורבותה בשרשרת הערך בשלושה תחומים: חקלאות, מזון וחומרים מורכבים.

שוק הדשנים המסיסים מבוססי האשלג נחשב תנודתי פחות ובעל שולי רווח גבוהים יחסית לשוק האשלג, שנמכר כסחורה ומחירו נשלט בידי פוטאש הקנדית ואורלקלי הרוסית. כיל היא אחת מיצרניות הדשנים המיוחדים הגדולות בעולם, ובסוגים שונים, כמו MAP ו-MKP, היא היצרנית הגדולה בעולם. כיל חיזקה את מעמדה בשוק הדשנים המיוחדים, שצומח בקצב מהיר מקצב צמיחת שוק הדשנים, כולל דשנים מסיסים במים, דשנים מורכבים ודשנים בשחרור מושהה ואיטי. זאת לאחר שרכשה במאס ובאפריל 2011 את פעילות הדשנים של חברת סקוטס ב-270 מיליון דולר וב-100 מיליון יורו בהתאמה.

כיל תבחן את אתר הייצור לחנקת אשלגן על פי הזמינות של אמוניה, ועל פי השאלה אם

תידרש לשלם תמלוגים גם על מכירות חנקת האשלגן בעקבות הפסיקה ממאי 2014 בבוררות שבין המדינה לבין כיל בעניין תשלום תמלוגים על מוצרי המשך מבוססי ברום למשל מעכבי בעירה. הממשלה פירסמה בינואר 2014 מכרז להקמת מפעל אמוניה במישור רותם בהשקעה מוערכת של 400–500 מיליון דולר, במטרה להביא לפינוי מכל האמוניה שבאתר חיפה כימיקלים במפרץ חיפה. המכל נמצא בלב אוכלוסייה אזרחית, ועלול לגרום להרג של עשרות אלפי אזרחים אם ייפגע מטילי חיזבאללה. רכיב נוסף בהחלטת כיל יהיה מחיר הגז הטבעי שהיא תידרש לשלם. על פי הערכות, מחיר של 6 דולרים למיליון BTU או גבוה ממנו – יהפוך את המפעל לבלתי כדאי. כיל ניהלה בעבר מגעים לרכישת חיפה כימיקלים, אך נמנעה מהעסקה בשל חוסר רצונה להיות מעורבת בסוגיות סביבתיות, הנוגעות למכל האמוניה במפרץ חיפה ותביעות בעניין זיהום מי הקישון.

כיל וחיפה כימיקלים ניהלו בוררות על מחיר האשלגן שמספקת כיל לחיפה כימיקלים, שהסתיימה במאוס 2014, ובה נקבע כי חיפה כימיקלים תשלם לכיל מחיר שהוא הנמוך מבין ממוצע משוקלל של שלושה מחירי המכירה הנמוכים ביותר, והממוצע המשוקלל של שני מחירי המכירה הנמוכים ביותר שנמכרו לקונים גדולים. כלומר, אלה שרוכשים יותר מ-150 אלף טון בשנה, בניכוי הוצאות מסוימות והנחה של 2%. על בסיס המחיר הנמוך שלפיו חיפה כימיקלים רוכשת את האשלגן היא מפיקה את עיקר הרווח מייצור ושיווק חנקת אשלגן, כך שגם האפשרות לרכישת חיפה כימיקלים בידי כיל אינה ריאלית, שכן המחיר המבוקש יגלם את הרווחיות העודפת שמפיקה חיפה כימיקלים מרכישת האשלגן על פי נוסחת הבוררות.